

Zmaj Jovan Jovanović.



Čačudili ste se, mili mladi prijatelji, ko ste prečitali prvo besedo „zmaj“ in gotovo ste pomislili na letečega zmaja, ali pa na kakega zmaja z deveterimi glavami v narodnej pripovedki. Vender Zmaj, katerega življenje in delovanje vam hočem kratko opisati, razlikuje se povse od prvih dveh. Zmaj Jovan Jovanović je prvi srbski pesnik in največji prijatelj ravno takih otročičev, kakeršni ste vi.

Zmaj Jovan Jovanović se je porodil v Novem Sadu (Neusatz) na dolnjem Ogerskem, kjer prebivajo naši bratje ogerski Srbi, v 6. dan decembra meseca 1833. leta. Vže otrok je kazal bistro glavico in posebno rad prebiral pesence. Oče, mestni župan, pošlje ga, ko je srednje šole nekoliko domá, potem pa v Haloču in Požunu dovršil, na visoke šole v Pešto, da se ondù uči državnega prava. Ko je Zmaj pravoslovne nauke v Pešti, Pragi in na Dunaji zvršil, povrnil se je domóv v Novi Sad in postal mestni uradnik. Vže za leto dni zapustil je to službo in odšel 1863. l. v Pešto za nadzornika v tekelijanskem zavodu. Tu je bil do 1870. leta in tu je dovršil tudi zdravniške nauke, ki so ga vže od nekdaj najbolj zanimali. Služil je na raznih mestih svoje domovine, a zdaj je zdravnik na Dunaji.

Zmaj Jovan Jovanović, rekel sem, je prvi srbski pesnik. Najbolj se je proslavil kot liriški pesnik srbskega naroda, a znamenit je posebno tudi na humorističkem in satiričkem polji. Prvič se je oglasil v javnosti 1849. l. v srbskem letopisu. Kmalu potem so bili napolnjeni malo ne vsi srbski listi z Zmajevimi pesmami, tako na pr. „Sedmica“, „Danica“, „Javor“, „Komarac“ in hrvatski „Neven“. Leta 1864. izdal je zbirko pesnij z naslovom „Gjulići“ (rožice). To so najlepše in najboljše njegove pesni, polne najnežnejših čuvstev, zrcalo njegove velike pesniške duše. Istega leta je začel izdajati v Pešti tudi šaljiv list: „Zmaj“, katerega je do 1871. leta izvrstno urejeval in po katerem je dobil imé „Zmaj“.

Neizmerne zasluge si je pridobil Zmaj z izdavanjem „Nevena“, kateri je povse soroden našemu „Vrtcu“, katerega je začel izdajati 1880. leta v Pešti za zabavo nežnej mladini. Dobro jo je zadel Zmaj, ker je hotel, da otrokom vže za rana omili čitanje dobrih knjig. Hotel je dati otrokom potrebne zabave, katera jim bode koristna in poučna, zabave, katera bode vžigala sreca mladih otrok, da ljubijo in časté svojo domovino. In ravno otrokom je posvetil Zmaj najboljše svoje sile, podal jim je premnogo lepih, tudi šaljivih pesenc, katere srbska mladina tako rada čita.

Tudi prestavljal je Zmaj mnogo. Največ je prevel iz madjarskega, ruskega in nemškega jezika. Nekateri teh prevodov so tako izvrstni, da se čitajo kakor v izvorniku, dà, na nekaterih mestih je prekosil prestavljalec celó samega pisatelja.

Zmaj Jovan Jovanović je pravi pesnik, njegove pesni niso prisiljene, nego same vró iz bogatega pesnikovega srca. On je v svojih pesnih nadkrilil vse srbske pesnike, in da-si slaven, ostal je najboljši prijatelj mladini, katerej zasaja v svojih otročjih pesencah domoljubje, ljubezen do narodnosti in veselje do čitanja v mlada srca.

J. Barle.

